

Становище

От: доц. д-р Милена Миланова, Софийски университет „Св. Климент Охридски“

(акад. длъжност, научна степен, имена, институция)

по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Книгознание, библиотекознание, библиография – Дигитализация на културно наследство, регионални информационни системи), за нуждите на катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ към Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Философски факултет, обявен в ДВ бр. 93 от 26.11.2019 г.

Информация за конкурса:

По обявения конкурс документи е подал единствен кандидат: доц. дн Цветанка Христова Панчева. В съответствие с изискванията на чл. 119, ал 2, от ПУРПНСЗАД в СУ „Св. Климент Охридски“ и след проверка на условията за допустимост, кандидатката е допусната от комисия до оценяване. Научното жури, определено със заповед на ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ № РД 38-38/17.01-2020 г. в съответствие с чл. 119, ал 3 и 4, от ПУРПНСЗАД в СУ „Св. Климент Охридски“ установи съответствието с минималните национални изисквания на единствената кандидатка и реши, че допуска доц. дн Цветанка Христова Панчева до оценяване. Общият брой точки, който събира кандидатката са 837,5 (при минимални изисквания: 550 т. за област 3. Социални, стопански и правни науки).

Обща характеристика на дейността на кандидата:

Доц. дн Цветанка Христова Панчева е утвърден изследовател в областта на обществените комуникации и информационните науки. Тя е и академичен преподавател с богат опит, както и водещ специалист в практиката. Доц. Панчева е придобила магистърска степен по „Библиотекознание и библиография“ в Държавен институт по култура, Санкт Петербург, Русия през 1981 г. Била е научен сътрудник към Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ (НБКМ), а през 1994 г. придобива ОНС „доктор“, през 2018 г. придобива научна степен „доктор на науките“ в област 3.5 ОКИН в СУ „Св. Климент Охридски“. Професионалната ѝ дейност е тясно свързана с две институции: НБКМ и СУ „Св. Климент Охридски“ където трупа своя професионален и преподавателски опит. През 1999 г. е избрана за ст. н. с. II степен (доцент) в НБКМ. Изпълнявала е и различни ръководни длъжности в НБКМ и Столична библиотека, била е и научен секретар на СНС по

библиотечно – информационни науки към ВАК, а в следствие на НБКМ. Преподавателската ѝ дейност първоначално започва като хоноруван преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“ и УниБИТ, а през 2014 г. е избрана за доцент в катедрата по „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ (БНИКП) към Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Доц. Панчева има изключително богат преподавателски опит. Тя често е канена за лектор и в различни квалификационни курсове от библиотечни институции в цялата страна. Участник и ръководител е в 13 научноизследователски проекти, има участие в над 80 форума, член е на 4 научни и професионални организации. Професионалният и преподавателският опит на кандидатката са изцяло в областта на темата на конкурса.

Научна и научноприложна дейност на кандидата:

- Минимални национални изисквания;

Доц. дн Цветанка Панчева е автор на 2 дисертации, 9 книги, 103 статии и студии, съставител е на 5 и е редактор на 12 издания. Всички публикации са регистрирани в системата „Авторите“ на СУ „Св. Климент Охридски“.

За участие в конкурса доц. Панчева е предоставила оригинално монографично изследване (100 т.), публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на научна степен "доктор на науките" (75 т.), студии и статии в научни издания (общо 282,5 т.). Кандидатката има общо над 80 цитирания, като 27 от тях са предоставени за формиране на минималните национални изисквания за нуждите на конкурса (общо 245 т.). Доц. Панчева има придобита научна степен „доктор на науките“, ръководител и член е на два международни научни проекта и е съавтор на учебник за нуждите на професионалното образование (общо 160 т.).

- Оригинално монографично изследване;

Монографичното изследване на доц. Цветанка Панчева (*Библиографски и дигитални измерения на българското краезнание*. София, 2019) задълбочено и цялостно представя възникването и развитието и очертава също така очакваните промени и перспективи пред българското краезнание. Авторката засяга теоретичното и терминологичното осмисляне на изследователско поле на краезнанието. Проследявайки процесите на формиране на научната дисциплина, тя извежда като основа на своето изследване прилагането на библиографските методи при изграждането и реконструирането на образа на края, като местна памет. Дискутира терминологичните граници на понятието „краеведска

библиография“ както в българската изследователска и практическа дейност, така и в по-широк международен обхват. Научното осмисляне на понятието позволява на авторката да създаде модел и система от критерии, чрез които цялостно изследва състоянието на краеведската библиография в България през отделните периоди на нейното развитие. Като основен метод използва библиографско-статистически анализ, съпоставим през всеки отделен етап на развитие на българската краеведска библиография. През отделните периоди са видими трансформации, които в една или друга степен са сравнително предвидими и които са обусловени от процесите, течащи в българското общество. Налични са надеждни инструменти за проследяване на процесите и формиране на съпоставими доказуеми изводи и наблюдения. Значителна трансформация на краеведската библиография настъпва през 21 век под влиянието на промените в българското общество, които се отразяват върху нормативните регламенти, организацията, структурата, методите на формиране и управление на библиотечно-библиографската система и институции в страната. Особено силно влияние оказват развитието и внедряването на ИКТ-технологии, въведени с различно темпо и качество в работата на тези институции. Авторката проследява трансформациите в електронна среда на две нива: относно краеведската библиографска информация и относно краеведската библиография. Основна пряка връзка съществува между процесите по дигитализация, които текат изключително активно в институциите на паметта, и системата на краеведската библиография в България. Променят се библиографските системи, издирването, достъпа и използването на данните.

Авторката убедително защитава и доказва значението на краеведската информация в съвременната дигитална ера като „важен ориентир за идентичност“. Краеведската библиография е надежден информационен източник в услуга на местните общности за идентифицирането, опазването, съхранението, изучаването на регионалното културно наследство.

Настоящото монографично издание тематично следва научното изследване на авторката върху краеведската книжнина (*Книжовни проекции на локалното или българското краезнание от Възраждането до днес*. София, 2019) като го надгражда чрез статистическо изследване на българските библиографски системи като надежден информационен ресурс на краезнанието, търсейки измеренията и зависимостите между моделите на краеведските библиографски системи и съхраняването, изучаването и популяризирането на местната памет.

- Други оригинални научноизследователски публикации.

Темите на научните статии и студии предоставени за конкурса от кандидатката се фокусират върху различни аспекти, отразяващи нейните научни търсения и резултати от педагогическата ѝ дейност: краезнание и дигитализация на културното наследство краеведска библиография, библиографски издания, образователни аспекти.

Изследванията върху краезнанието и краеведската библиография са представени чрез анализи на различни исторически краеведски изследвания, както и тенденции в книгоиздаването на местно ниво (6, 7). Анализирани са и различни национални дигитални архивни колекции, създавани от архивни организации и библиотеки, като е търсено тяхното приложение в изследване на местната история и култура (4). Фокус на изследванията са поставени и върху съвременните трансформации в краеведските библиографски системи (23).

Проблемите на планирането, организирането, създаването и управлението на различни дигитални колекции е широко застъпена тема в научите интереси на кандидатката. Изключително важно за институциите на паметта, както и за изучаването и съхранението на културното наследство, на национално и на местно ниво е тяхната дейност по информационно осигуряване на различни изследователски полета, образователни дейности и обществени инициативи. Множество институции реализират и работят в полето на дигитализацията и цифровизацията на паметта на нацията (8, 9, 10, 26). Пресечните точки са много и могат да бъдат търсени в разнообразни междуинституционални, регионални, международни и местни проекти и реализации. Ключови фактори са доброто планиране, информационно осигуряване, подбор на качествени технологични решения, добри изходни формати и богати възможности за търсене и достъп до „добри дигитални колекции“ (13, 15, 18, 20). Съществен елемент е и кадровото обучение и осигуряване на процесите. Особен акцент е образованието на специалистите, но не по-маловажно е и обучението на потребителите (8, 19, 21).

Библиографските информационни системи са изключително подходящ инструмент за идентифициране и реконструиране на живота, творчеството, дейността и интересите на различни исторически и съвременни личности. Доц. Панчева е библиограф с висока експертиза и познат автор на изследвания върху дейността на Александър Стамболийски (3, 17), Петър Дънов (5), Димитър Иванчев (14) и др. Тя е и автор на рецензии относно издания, свързани с използването на дигитализацията за възвръщане на местна историческа памет (11, 12, 24), както и на различни библиографски издания (16, 22).

Научните публикации отговарят изцяло на темата на конкурса и представят цялостно научна, педагогическа и практическа дейност на кандидатката отразени в професионалната и научната ѝ реализация.

Постижения и оригинални научни приноси:

Научните приноси и постижения са ясно видими и безспорно отразени в научните публикации на доц. дн Цветанка Панчева.

1. Изградила е цялостна картина върху развитието на краезнанието и краеведската библиография в България.
2. Изработила е терминологична база чрез проследяване промените в тълкуването и използването на термините „краезнание“ и „краеведска библиография“.
3. Моделирала е видовата структура на краеведската библиография в България.
4. Провела е статистико-библиографски анализ на изданията през целия период на развитие на българската краеведска библиография.
5. Проследила е трансформациите, настъпили в модела и видовата структура на краеведската библиография в България, като е извела и проектирала основни насоки за нейното бъдещо развитие.
6. Създала е насоки и методически указания, приложими при проектирането и реализирането на проекти за дигитализация и популяризиране на края.
7. Установява и извежда стратегическите насоки, които трябва да следва бъдещото развитие на краеведските информационни системи в условията на все по-засилено влияние на ИКТ-технологиите върху създаването, търсенето, използването на различни електронни информационни ресурси, в частност на краеведски такива.

Препоръки:

Безспорни са постиженията и научните приноси на кандидатката. Изключително значими и обемни са изследваните библиографски данни. Бих препоръчала в контекста на отворената наука и отворените данни предоставянето на достъп до събрания огромен емпиричен материал, което би допринесло за последващо използване на първичните данни в бъдещи изследвания и анализи от различни аспекти и за различни цели.

Заключение:

Въз основа на представените документи, научните публикации и приносите на доц. дн Цветанка Христова Панчева, както и с запознаването с педагогическата подготовка и дейност и според изискванията на ЗРАСРБ и на ПУРПНСЗАД в СУ „Св. Климент

Охридски“ заявявам, че кандидатката отговаря на изискванията на заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Книгознание, библиотекознание, библиография – Дигитализация на културно наследство, регионални информационни системи), за нуждите на катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ към Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Философски факултет, обявен в ДВ бр. 93 от 26.11.2019 г.

Гласувам „положително“ за избора на доц. дн Цветанка Христова Панчева за заемане на академичната длъжност „професор“.